

LAUDATIO

Domnului profesor universitar doctor

Jesús Huerta de SOTO,

Universitatea Rey Juan Carlos din Madrid, Spania,

cu ocazia acordării titlului de

Doctor Honoris Causa al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

22 octombrie 2010

www.uaic.ro

Laudatio

În cinstea

Domnului Profesor **Jesús Huerta de SOTO**,
Universitatea Rey Juan Carlos din Madrid, Spania

Orice instituție academică are menirea de a păstra, transmite și spori cunoașterea. Însă, o instituție academică de tradiție are o misiune în plus, și anume aceea de a le acorda recunoașterea cuvenită celor care păstrează tradiția cunoașterii și o îmbogățesc în marea varietate a domeniilor reflecțiilor intelectuale.

Astăzi, Universitatea noastră acordă recunoașterea sa unuia dintre cei mai reputați și valoroși reprezentanți ai „Școlii Austriece de Economie”, Profesorul Jesús Huerta de Soto de la Universitatea Rey Juan Carlos din Madrid. Poate nu este o întâmplare că termenii tradiție, transmitere și traducere au o rădăcină comună în limba latină, care ar trebui să însemne în limbajul de azi: primirea, răspândirea și sporirea sau înmulțirea darurilor de cunoaștere ce ni s-au dat. Domnul Profesor de Soto ilustrează, printr-o prodigioasă activitate de cărturar, publicist, investigator al labirintului istoriei și actualității ideilor economice și dascăl al multor serii de studenți în spiritul libertății personale, o viguroasă și inspiratoare tradiție academică europeană. Sub mantia ei cuprinzătoare, aceasta include gândirea economică a „Școlii Austriece”, care s-a situat de la bun început în ipostaza alternativei la teoria economică dominantă („mainstream economics”). Punând mai presus de orice relații sociale sau pretinse legi istorice acțiunea umană și libertatea de exercitare a acesteia, gândirea economică pe care o reprezintă, cu loialitatea

apărătorului templului, dar și cu vocația înnoitorului prețioasei zestre intelectuale dăruite, Profesorul Jesús Huerta de Soto, are o istorie pe cât de interesantă, pe atât de provocatoare și plină de învățăminte. Pentru că în mediul academic românesc este puțin cultivată această gândire din afara sintezei neoclastic-keynesiene, este necesar să-i parcurgem, în câteva cuvinte, traiectul mai mult decât sinuos.

Faptul că există un soi de „superbie a ignoranței” manifestată de școala economică de azi, face cu atât mai necesară reiterarea rezumativă a acestei istorii. Într-o anumită măsură, noi suntem încă „prinși” în ideea wigh-istă de progres al istoriei – gândirea de azi este cea mai avansată fiindcă toate rezultatele investigațiilor și reflecțiilor intelectuale au fost cuprinse în evoluția cu sens unic, *teleologică* să-i spunem, către stadiul prezent. Că lucrurile nu stau deloc așa s-a demonstrat într-o largă varietate a teoriilor științifice și culturale. În domeniul istoriei gândirii economice argumentul non-linearității progresului sub raport analitic și intelectual a fost oferit de cel puțin doi mari cărturari: Joseph A. Schumpeter și Murray N. Rothbard. Simplu spus, noul nu înseamnă numai decât un avans al științei economice, iar ideile din trecut nu sunt înapoiate sau rudimentare doar pentru că au fost produse într-o lume fără tehnologii înalte generalizate.

Gândirea economică al cărei protagonist creator este Profesorul Jesús Huerta de Soto a fost inițiată, cu câteva secole în urmă, de cărturarii călugări iezuiți și dominicani din „Școala de la Salamanca”. Între multele idei economice care ne-au rămas de la aceștia, măcar următoarele sunt de menționat: rolul întreprinzătorului în economie, determinarea subiectivă a valorii, stabilirea prețului „just” pe piața liberă, importanța covârșitoare a monedei „sănătoase” pentru

stabilitatea financiară a economiei și efectele benefice ale liberului – schimb. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea ređutabili profesori ai Universității din Viena, precum Carl Menger, Eugen Böhm-Bawerck și Friedrich von Wieser au recuperat și dezvoltat, pe lângă ideile liberalismului clasic, tradițiile gândirii scolastice. Viziunea filosofică a acestora și metodologia științifică adoptată au pus bazele unei teorii economice generale, în care valoarea subiectivă este categoria universală aflată la baza tuturor determinărilor economice (întreprinzătorul și întreprinderea, competiția liberă și prețul monetar, moneda și capitalul, schimbul liber de bunuri și servicii).

Strălucii urmași ai profesorilor sus-amintiți, Ludwig von Mises și Friedrich A. von Hayek au sistematizat și înnoit tradiția „Școlii Austriece” și au răspândit-o în lumea largă, de la Londra, New York și Chicago la Cape-Town și Tokyo. Câteva generații de economiști nord-americani, între care se remarcă, cu puterea evidenței, Murray N. Rothbard și Israel Kirzner, au contribuit în mod decisiv la afirmarea „Școlii Austriece de Economie”, ca alternativă la „mainstream economics”. Paradoxal, tradiția gândirii economice „Austriece” a revenit la matca ei spirituală europeană pe filieră americană. Dar meritul câtorva inspirați și erudiți economiști europeni ca Pascal Salin, Jesús Huerta de Soto și Guido Hülsmann în revigorarea și dezvoltarea „Școlii Austriece de Economie” pe continentul european a fost extraordinar.

Acesta este contextul în care exprimăm astăzi admirația și recunoștința noastră pentru contribuțiile științifice și educaționale ale Domnului Profesor Jesús Huerta de Soto. Reputația sa de „economist Austriac” vine după eforturi perseverente și coerente de aproape patru decenii. Pasiunea pentru economie a început din adolescență, fiind

crescut și educat într-o familie cu o tradiție de două secole în afacerile private din sectorul asigurărilor. Cum avea să mărturisească ulterior, într-un interviu la Institutul Ludwig von Mises din Auburn, Alabama-SUA, parcursul intelectual i-a fost marcat de descoperirea timpurie a cărților economiștilor austrieci care fuseseră traduse în Spania, mai ales „Acțiunea Umană” a lui Ludwig von Mises. În toamna anului 1973, fiind încă elev la liceu, a început, la îndrumarea tatălui său, să frecventeze seminarul săptămânal de „Austria Economics”, care era ținut de frații Joaquin și Luis Regis Albiol, în casa celui din urmă.

În prefața la prima ediție a cărții sale „Socialism, Calculație economică și Antreprenoriat”, Jesús Huerta de Soto spunea: „The enthusiasm and inexhaustible support offered at all times by Luis Reig along with the practice of preparing for, attending, and participating in the weekly sessions of this seminar throughout the 1970s, afforded me not only an extraordinary and invaluable intellectual experience during my formativ stage as an economist but also the conviction that the paradigm of the Austrian school alone offered an opportunity to answer the questions and remedy the weaknesses inherent in other alternative paradigms, which, like Keynesian economics and the Chicago school, were deceptively attractive to me at first”.

* *

Educația Domnului Jesús Huerta de Soto relevă, cumva, o trăsătură comună și specifică „econiștiilor Austrieci” – inițierea în toate marile împliniri ale cunoașterii umane, dezvoltarea capacității de a judeca riguros și argumentat ideile și faptele și formarea

disponibilității de a participa în competiția ideilor libere, acordându-le rivalilor prezumția de bună credință intelectuală și dreptul de a se înșela.

Pe această fundație a cultivării minții, dezvoltării spiritului critic și a formării stilului intelectual – care ar putea fi numită educație liberală – se articulează și edifică educația profesională. Exercițarea unei profesii, competent și cu bune rezultate, nu exclude un larg orizont intelectual, ci chiar îl revendică.

Domnia sa a obținut licența în Științe Economice și Antreprenoriale la Universitatea Complutense din Madrid, în noiembrie 1978, și licența în Drept la aceeași instituție academică, în septembrie 1978. În același an a obținut diplomă de specializare în „actuariat pentru asigurări” la universitatea madrilenă menționată. În 1980, beneficiind de o recomandare din partea lui Friedrich von Hayek și de o bursă acordată de Banca Spaniei, s-a înscris într-un program de „graduate studies” la Universitatea Stanford, unde a obținut diploma de „Master of Business Administration” în 1983. Perioada petrecută la studii în celebra universitate californiană i-a prilejuit o altă experiență intelectuală profundă – întâlnirea cu Murray Rothbard, unul dintre cei mai străluciți studenți ai lui Ludwig von Mises și, probabil, unul dintre puținii economiști polivalenți și erudiți pe tot parcursul secolului XX. A aprofundat cunoștințele despre „Austrian School of Economics” și, mai ales, cunoștințele privind teoria „Austriacă” a capitalului și a procesului pieței.

Întors în Spania, a fost recompensat, în 1983, cu premiul „Rey Juan Carlos International Award for Economics” pentru lucrările despre planurile de pensii private și privatizarea sistemului spaniol de securitate socială.

Profesorul Gustavo Villapalos Salas de la Universitatea Complutense a recunoscut înzestrarea intelectuală și pregătirea profesională excelentă a tânărului „Austriac” și l-a invitat la Departamentul de Economie Politică și Intreprindere publică din cadrul Facultății de Drept. Aici domnul de Soto a început o carieră academică promițătoare. A obținut titlul de doctor în Drept, la Universitatea Complutense, în decembrie 1984, cu teza **„Planes de pensiones privadas”**. Apoi, în 1992, a obținut, la aceeași universitate, titlul de doctor în Științe Economice și Antreprenoriale, cu teza **„La polemica sobre el calculo económico socialista”**.

În octombrie 1988, a devenit profesor titular de Economie Politică în cadrul Facultății de Drept a Universității Complutense. Începând din octombrie 2000, este titularul Catedrei de Economie Politică la Facultatea de Științe Juridice și Sociale din Universitatea Rey Juan Carlos.

Activitatea de predare a profesorului de Soto este remarcabilă prin calitatea cursurilor și cerințele riguroase și exigente pe care trebuie să le îndeplinească studenții (lecturi numeroase și variate, care nu se rezumă la Economie și nicidecum doar la gândirea economică „Austriacă”). Domnia sa pare să fie convins în procesul educațional al economiștilor de ideea lui Wilhelm Röpke: „you cannot learn any economics until you have learned all of economics”. Așa cum, în propria sa educație și carieră academică a aplicat și ilustrează credo-ul profesional hayekian: „Nimeni nu poate fi un bun economist dacă rămâne doar economist”.

Ceea ce este însă particular în activitatea de predare a domnului de Soto privește caracterul înnoitor și distinct; metoda, structura și conținutul cursului său de „Introducere în Economia

Politică” sunt inspirate de tradiția „Școlii Austriece de Economie”, mai cu seamă, de remarcabilul tratat „Acțiunea Umană” al lui Ludwig von Mises.

Iată că eforturile perseverente și dedicate ale unui intelectual brilliant au reușit să propună o alternativă la paradigma economică dominantă!

Pentru aceasta, însă, profesorul de Soto nu s-a limitat la a fi „custodele și ghidul unui muzeu de obiecte prețioase ale cunoașterii umane în materie de economie”, ci a gândit și acționat în mod creator.

* * *

Profesorul Jesús Huerta de Soto este nu doar un ilustru continuator și promotor al gândirii economice a „Școlii Austriece”, ci și un talentat și vrednic investigator și observator al proceselor sociale actuale, cărora le aplică, cu rezultate notabile, principiile individualismului metodologic și abordarea multidisciplinară.

Definitorie pentru întreaga sa activitate de cercetare de până acum este întrepătrunderea a trei niveluri complementare, dar diferite, de examinare a realității sociale: nivelul teoretic, nivelul istoric-evolutiv și nivelul etic. În acest sens profesorul a rostit, cu mult timp în urmă, convingerea că: „science and ethics are simply two sides of the same coin, and a consistent order exists in the world, in which the conclusions reached in different fields, scientific, historical-evolutionary and ethical invariably tend to converge”.

Poate că nu este nimic nou în această convingere intelectuală, dacă ne reamintim că renașcentistul francez Rabelais a spus, într-o altă perioadă de scientism excesiv, că: „știința fără conștiință este

ruina sufletului”. Dar aplicarea consistentă și coerentă a analizei multidisciplinare la studiul proceselor sociale a fost apanajul a foarte puțini economiști care, prin viziunea, ideile și metodele de investigare aparțin „Școlii Austriece”. După Hayek, Rothbard și Krizner, doar Profesorul de Soto poate să revendice acest titlu de noblețe spirituală. Remarcabil este faptul că economistul spaniol este cel mai consecvent promotor al acestei întreprinse metode de analiză.

În articolul „The Ethics of Capitalism”, publicat în „Journal of Markets&Morality 2, no.2 (Fall 1999), pp.150-163, el argumenta, cu rigoare teoretică și evidență factuală, conexiunea strânsă între știința economică (preocupată în forma ei dominantă de eficiența maximă a alocării resurselor) și etica socială (preocupată tradițional de justiție, în forma ei esențială relevând dreptul celui care a exercitat acțiunea umană la însușirea liberă a rezultatelor acesteia). Nevoia profesorului de Soto de a stabili consubstanțialitatea eficienței economice și justiției nu a apărut într-o simplă încercare epistemologică sau dintr-un experiment metodologic, ci a fost resimțită într-o întreprindere intelectuală mai profundă - întemeierea „teoriei libertății” sau a economiei de piață liberă nu doar pe criterii de eficiență (ca în paradigma neoclasică), care la limită pot fi utilizate și pentru alte tipuri de sistem economic, ci și pe criterii etice. Astfel spus, așa cum argumenta profesorul spaniol, dezvoltarea fundamentului etic al „teoriei libertății” este necesară datorită:

1. eșecului „social engineering”, în special, a celui consecințelist derivat din paradigma neoclasică a „welfare economics”;
2. insuficienței „analizei teoretice austriece” a procesului de piață, bazat pe capacitatea antreprenorială, pentru justificarea economiei de piață;

3. imperativului moral care să ghideze acțiunea umană;
4. nevoii de ordine instituțională, altoită pe cadrul moral, care să-i ajute pe oameni în scopurile lor de a urmări ceea ce cred că este bine și just.

Dacă știința economică este „value-free” (sau *wert frei*, cum spunea Weber), aceasta nu înseamnă că ea nu-i poate ajuta pe oameni să adopte poziții etice mai bine definite și să le faciliteze judecățile logico-deductive.

Ideea esențială a domnului de Soto este că: „efficiency and justice, far from being a trade-off, appear to be two sides of the same coin”.

Aici, trebuie de precizat că termenii de eficiență și justiție folosiți de economistul spaniol au alte înțelesuri și întemeieri decât în curentul economic dominant actual: **eficiența** este înțeleasă în sens dinamic – capacitatea de exercitare liberă a antreprenoriatului, ceea ce duce la crearea de noi scopuri și mijloace – și coordonarea procesului pieței libere prin cooperare voluntară, iar **justiția** nu înseamnă redistribuire echitabilă a rezultatelor care nu au fost produse sau „justiție socială”, ci însușire a rezultatelor acțiunii umane libere (în termenii „Austrian Economics”, a creației antreprenoriale).

Pe scurt, am încercat să expunem viziunea și epistemologia „spectatorului angajat”, cum ar spune R. Aron, care este Jesús Huerta de SOTO.

Ele se regăsesc în toate studiile și cărțile sale.

Lista articolelor, studiilor, capitolelor în volume colective și a cărților publicate de Profesorul de Soto este impresionantă. Și-a început activitatea prodigioasă și polivalentă de cercetare și publicare încă de la debutul anilor '80. Cele peste 200 de articole și studii au

apărut în reviste științifice din: Spania (e.g. Revista de Economía, Revista de Economía Aplicada, Revista de Economía Política, Processos de Mercado), Italia (e.g. Il Politico: Rivista Italiana di Scienze Politiche) Belgia, (Journal for the New Europe), Marea Britanie (e.g. Economic Affairs), SUA (e.g. Journal of Markets & Morality, The Quarterly Journal of Austrian Economics, The Journal of Libertarian Studies, The Review of Austrian Economics etc.)

Câteva dintre cărțile profesorului Jesús Huerta de Soto s-au bucurat de o primire deosebită în mediul academic spaniol și internațional, chiar în rândurile economiștilor care nu împărtășesc viziunea și ideile „Școlii Austriece”. Aceasta explică traducerea inițială, în limba engleză, a patru dintre cărțile sale, și ulterioară, în multe alte limbi, precum: arabă, chineză, franceză, italiană, germană, olandeză, cehă, portugheză, rusă etc. Într-o anumită măsură, aceste patru cărți reflectă direcțiile majore de cercetare ale profesorului de Soto și domeniile contribuțiilor sale științifice. Nu ne propunem aici nici o ordine cronologică și nici o ordine de importanță a cercetărilor sale, fiindcă activitatea de „căutare a adevărului despre economie și societate” a domniei sale este în plin dinamism și promite să aducă alte însemnate contribuții în competiția ideilor economice și, mai cu seamă, la dezvoltarea științei economice. Prin urmare, singurul criteriu aflat la dispoziția noastră este ordinea receptivității lucrărilor traduse în limba engleză, sau, mai precis, impactul pe care l-a avut apariția acestora în mediul academic și în publicistica de specialitate. Pe baza acestui criteriu nepotrivit, dar ordonator pentru o întreaga literatură de specialitate, gândită și publicată de profesorul de Soto, credem că putem distinge următoarele direcții importante de cercetare :

1. *teoria monetară, bancară și a ciclului economic.* Aceasta este ilustrată de un adevărat “magnum opus” publicat prima dată în limba spaniolă sub titlul „Dinero, Credito Bancario y Ciclos Economicos”, în 1998. Prima ediție în limba engleză a apărut în 2006, sub titlul „Money, Bank Credit and Economic Cycles” la Ludwig von Mises Institute, Auburn – S.U.A.

În opinia experților este cel mai complet și consistent tratat despre monedă și ciclul economic publicat vreodată de „economiiștii Austrieci” și, probabil, existent în literatura domeniului. Lăsând deoparte travaliul unei documentări de extraordinară cuprindere și profunzime, lucrarea propune o teorie completă a cauzelor instabilității financiare și, de aici, a ceea ce pare să fie o fatalitate a economiei capitaliste-ciclicitatea sau repetarea periodic neregulată a fazelor de boom și recesiune. Interesant este faptul că autorul nu pleacă de la premise abstracte și modele ipotetice, ci de la investigarea detaliată a tradițiilor legale europene și a încălcării lor repetate, de-a lungul a peste două milenii, prin politica monetară discreționară și practica bancară abuzivă. Excursul în istoria economică și în succesiunea numeroaselor idei economice este completat, firesc, de integrarea abordării miseniene a monedei și creditului, care este raționalistă sau utilitaristă, cu abordarea rothbardiană a politicii monetare și practicii bancare, bazată pe criterii etice, și cu abordarea antreprenorială propusă de Kirzner.

Din această perspectivă multidisciplinară și complexă sunt criticate macroeconomia keynesiană și macroeconomia monetaristă și sunt propuse remediile pentru reforma sistemului bancar cu rezervă fracționară, care, argumentează profesorul de Soto, este inerent instabil din punct de vedere financiar și generează periodic

dizcoordonarea structurii economiei reale și eroarea sistematică a funcției antreprenoriale.

Interesant este faptul că explicațiile pe care le dau „economiiștii austrieci” crizelor și ciclurilor economice au început să fie, din ce în ce mai mult, acceptate de economiiștii din paradigma dominantă.

Suficient este să amintim aici ceea ce scria revista *The Economist*, într-un număr din septembrie 2002: „The recent business cycles in both America and Japan displayed many Austrian features”. Aceeași revistă, care nu este nicidecum o publicație a „Școlii Austriece de Economie”, scria în numărul din 14 iunie 2006: „The words of Ludwig von Mises, an Austrian economist of the early 20th century, nicely sum up the illusion : „it may sometimes be expedient for a man to heat the stove with his furniture. But he should not delude himself by believing that he has discovered a wonderful new method of heating his premises”. Evident, acestea nu sunt confirmări ale validității teoriei ciclului economic elaborată de Mises, Hayek și Rothbard și dezvoltată de profesorul de Soto. Dar sunt aspecte care atestă recunoașterea, fie și parțială, de care începe să aibă parte teoria economică „Austriacă” în rândurile practicanților „mainstream economics”;

2. *teoria eficienței dinamice*. Într-o lucrare remarcabilă, conținând multe contribuții teoretice și de economie aplicată, „The Theory of Dynamic Efficiency”, publicată în prestigioasa colecție „Routledge Foundations of the Market Economy”, în 2009, profesorul de Soto revizuieste întreaga paradigmă neoclasică, bazată pe un concept împrumutat din fizica mecanică-eficiența statică, și dezvoltă, plecând de la o incursiune riguroasă și detaliată în istoria ideilor despre economie și societate, o teorie a eficienței dinamice. Preocuparea de căpătâi a economiiștilor, argumentează autorul, nu ar

trebui să fie alocarea resurselor date pentru scopuri date și determinarea optimului Pareto în starea de echilibru general, ci cercetarea procesului pieței libere. Antreprenoriatul este creativ, obține întotdeauna noi cunoștințe practice și, ca atare, propune noi scopuri și dezvoltă noi resurse.

„In fact, we believe - arată autorul - our most important goal should not be to move the system toward the production possibilities frontier (while deeming the corresponding curve „given”) but rather to systematically apply the criterion of dynamic efficiency, which focus on the capacity of the system to continually „shift” the production possibilities curve to the right”.(p.21)

Simplu spus, eficiența dinamică înseamnă crearea de noi scopuri și mijloace, prin exercitarea liberă a funcției antreprenoriale și coordonarea descentralizată a activităților economice de către piețele concurențiale.

Profesorul de Soto a sintetizat și integrat în teoria sa a eficienței dinamice o întreagă istorie a gândirii economice, începând cu antichitatea clasică și terminând cu neoinstituționalismul lui Douglas North.

Fundamentale, însă, pentru întreprinderea sa intelectuală au fost teoriile antreprenoriatului, elaborate de o pleiadă de economiști, de la Cantillon până la Kirzner, și teoria procesului pieței, care este dominantă a gândirii economice a „Școlii Austriece”: „If we perceive the market as a dynamic process, then dynamic efficiency, understood as coordination and creativity, emerges from the behaviour of human beings, who follow certain moral laws (regarding the respect for life, private property and the fulfilment of contracts)”. (p.33);

3. *recuperarea tradițiilor intelectuale, ale gândirii economice liberale și răspândirea cunoașterii acumulate de „Școala Austriacă de Economie”.*

Probabil, cea mai reprezentativă lucrare în această privință este „The Austrian School, Market Order and, Entrepreneurial Creativity”, care i-a fost publicată de Institute of Economic Affairs, la Edward-Elgar, în 2010.

Este o sinteză clară și persuasivă, comparabilă cu ceea ce doar Mises și Rothbard au realizat, a principiilor esențiale ale „Școlii Austriece de Economie” și a gândirii de inconfundabilă originalitate și profunzime, pe care, mai bine de un secol și jumătate au produs-o creatorii, continuatorii și precursorii acesteia.

Aici, noțiunea de precursori desemnează cărturarii din „Școala de la Salamanca”.

Profesorul Jesús Huerta de Soto pune în evidență, cu probe irefutabile, contribuțiile teoreticienilor scolastici: Diego de Cavarrubias y Leyva, Luis Saravia de la Calle, Juan de Lugo, Juan de Salos, Martin de Azpilcueta, Juan de Mariana etc. Așa cum argumentaseră în trecut Joseph Schumpeter, Raymond de Roover, Marjorie Grice-Hutchinteson, Friedrich Hayek și Murray Rothbard și cum relevă, cu acribie și erudiție profesorul de Soto, rădăcinile intelectuale ale liberalismului și teoriei economice se află, cu mult înainte de „iluminismul scoțian” și filosofia empirică engleză, în gândirea scolastică din lumea ibero-mediteraneeană.

Meritul decisiv al autorului acestei excelente lucrări este acela de a pune, argumentat și concis, principiile fundamentale ale „Școlii Austriece” în contrapondere cu cele ale „Școlii neoclasică”: acțiune vs. decizie, subiectivism vs. obiectivism, întreprinzător vs. homo

aeconomicus, subiectivitatea cunoașterii vs. obiectivitatea cunoașterii practice, procesul antreprenorial de coordonare a pieței vs. echilibrul general etc.

Până la urmă, ceea ce rostea Mises, cu privire la „Școala Austriacă de Economie” rămâne caracteristica definitivă și esențială: „Școala Austriacă va dobândi faimă nu datorită echilibrului economic, ci datorită preocupării pentru acțiunea umană”;

4. *dezvoltarea completă a teoriei socialismului sau demonstrația finală a „teoremei imposibilității socialismului”*. În cartea „Socialism, Economic Calculation and Entrepreneurship”, profesorul de Soto oferă o probă incontestabilă a mării sale înzestrări intelectuale și a talentului deosebit de analiză istorică, etică, sociologică și economică.

Aproape nimic din literatura vastă a dezbaterilor privind eficiența economică și etica socială a sistemului socialist, produsă de-a lungul a peste două secole, de la Sismondi și Marx până la Alec Nove, pe de o parte, și de la Böhm-Bawerk până la Hans-Herman Hoppe, pe de altă parte, nu a fost lăsat în afara analizei sale critice, efectuată din perspectiva celor trei niveluri complementare: teoretic, etic și istoric-evolutiv.

Argumentul „imposibilității calculului economic rațional” și argumentul „imposibilității centralizării cunoștințelor relevante”, elaborate de Mises și Hayek în faimoasa dezbatere din anii '30 cu adepții „economiei socialiste”, sunt completate de argumentul „inadmisibilității etice” a socialismului. Un sistem care se bazează pe violență și coerciție generalizată, prohibind exercitarea funcției antreprenoriale și înlocuind coordonarea de piață a acțiunilor umane cu exercitarea absolută a comenzilor de către agenția de planificare centralizată nu poate fi nici eficient (în sens dinamic) și nici just, în

sensul însușirii fructelor muncii creative de către realizatorii lor. Un asemenea sistem eșuează să-și atingă obiectivele enunțate: eficiență economică mai mare decât a sistemului capitalist, eliminarea instabilității ce rezultă din așa-numita „anarhie a pieței” și echitatea absolută, adică egalitatea distribuției veniturilor factorilor.

„If economic science shows that rational economic calculation is impossible in the socialist system, and, if the theoretical analysis of social ethics shows that socialism is also impossible because it contradicts human nature, then what conclusions can be drawn from a historical-interpretation study of socialist experiences up to this point?” se întreabă, la finalul excelentului și comprehensivului său elaborat intelectual, profesorul de SOTO.

* *
* *

Arealul preocupărilor intelectuale ale Profesorului Jesús Huerta de Soto este de o amploare care intimidează, într-o primă analiză. Privind lucrurile mai în profunzime și în detaliu, realizăm că munca sa susținută și energiile spirituale sunt cheltuite, cu eficiență dinamică, într-o viziune integratoare și o manieră unitară. Afirmarea și răspândirea ideilor „Școlii Austriece de Economie” necesită nu doar reputația unei catedre universitare, ci și persuadarea publicului educat în sensul susținerii acestor idei. Pentru Mises, „formarea viziunii despre libertate” era esențială în scopul restaurării societății libere, iar pentru Hayek, „rescrierea de către fiecare generație a teoriei libertății” era aproape imperativă în scopul revigorării ordinii liberale „a marii societăți”. Sunt lecții pe care, în viața academică și în extensiile sale culturale, le aplică neîncetat profesorul de Soto. Așa se

explică angajamentul său ferm într-o întreprindere ale cărei „stadii intermediare” abia încep să dea rezultate: constituirea și coordonarea colecției „Nueva Biblioteca de la Libertad”, începând din 1992, la Union Editorial din Madrid.

În această colecție au fost publicate deja 39 de volume, 20 cu prefața și studiul introductiv ale coordonatorului.

Între aceste volume, cele mai multe aparțin unor mari gânditori liberali precum Ludwig von Mises, Henry Hazlitt, Murray Rothbard, Israel Kirzner, Arthur Shedon, Wilhelm Röpke, Edwin G. West etc.

De asemenea, profesorul de Soto este editorul în limba spaniolă al operei complete a lui Friedrich von Hayek, „The Collected Works of F.A. Hayek” – 22 de volume, din care au fost publicate până acum 7 volume.

Mai mult încă, a tradus personal câteva lucrări importante din gândirea economică liberală.

A fondat, în 2004, revista *Procesos de Mercado: Revista Europea de Economía Política*, cu apariție semestrială, în scopul publicării de către comunitatea științifică de studii dedicate analizei riguroase a proceselor dinamice de cooperare socială.

În plus, Domnul de Soto este un neobosit conferențiar la numeroase evenimente academice din Spania și din străinătate și un lector frecvent la cursurile de vară organizate de universități, institute de cercetare economică și grupuri de reflecție intelectuală.

A susținut conferințe și lecții în: Austria, Franța, Italia, Belgia, Olanda, M. Britanie etc., în Europa; Brazilia și Chile, în America Latină; S.U.A. și în multe alte locuri (peste 140) și țări.

*
* *
* *

Recunoașterea internațională binemeritată nu a întârziat să apară, fie prin dobândirea calității de membru al mai multor societăți academice și profesionale, fie prin acordarea de premii prestigioase. Astfel, domnul Profesor de Soto este membru al American Economic Association, Royal Economic Society, Mont Pélerin Society, Ludwig von Mises Institute, Societé Montesquieu etc.

Recent, profesorului de Soto i-au fost acordate *Premiul „Adam Smith” for the New Europe* – Bruxelles și *Premiul „Franz Cuhel Meomorial Prize for Excellence in Economic Education”* al Universității Economice din Praga.

Pe bună dreptate, Israel Kirzner își exprima adâncă considerație pentru economistul spaniol, spunând că este: „one of the most productive and stimulating Austrian scholars in the world”.

Noi, membrii comisiei de laudatio, nu putem adăuga prea mult la caracterizarea extraordinară oferită de o personalitate ca Israel Kirzner, apreciată la superlativ atât în „Școala Austriacă de Economie”, cât și în „mainstream economics”. Extragem doar concluzia aspectelor expuse în acest material:

„A professor of a rare talent, a scholar of an extremely wide intellectual horizon and with a deeply analytic capacity, and a writer who can make Economics to show as the best literary work, Senőr Jesús Huerta de Soto ought to be named one of the last „Humboldtian” academics in the university field of economic science”.

COMISIA DE ÎNTOCMIRE A LAUDATIO

Președinte:

Profesor univ. dr. **Vasile IȘAN**

Rectorul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Membri:

Profesor univ. dr. **Dinu AIRINEI**

Decanul Facultății de Economie și Administrarea Afacerilor
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Profesor univ. dr. **Tiberiu BRĂILEAN**

Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor

Profesor univ. dr. **Silviu CERNA**

Universitatea de Vest din Timișoara

Profesor univ. dr. **Vasile COCRIȘ**

Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Prof. univ. dr. **Ion POHOAȚĂ**

Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Iași, 22 Octombrie 2010

